

มติชน

Matchon
Circulation: 950,000
Ad Rate: 1,100

Section: ประชาชน/กระแสทรรศน์

วันที่: ศุกร์ 12 มิถุนายน 2563

ปีที่: 43

ฉบับที่: 15433

หน้า: 15(กลาง)

Col.Inch: 112.60 **Ad Value:** 123,860

PRValue (x3): 371,580

ศิลปิน: ชาว-ดำ

คอลัมน์: ดุลยภาพดุลยพินิจ: นโยบายเราไม่ทิ้งกันของชุมชน

นโยบายเราไม่ทิ้งกันของชุมชน

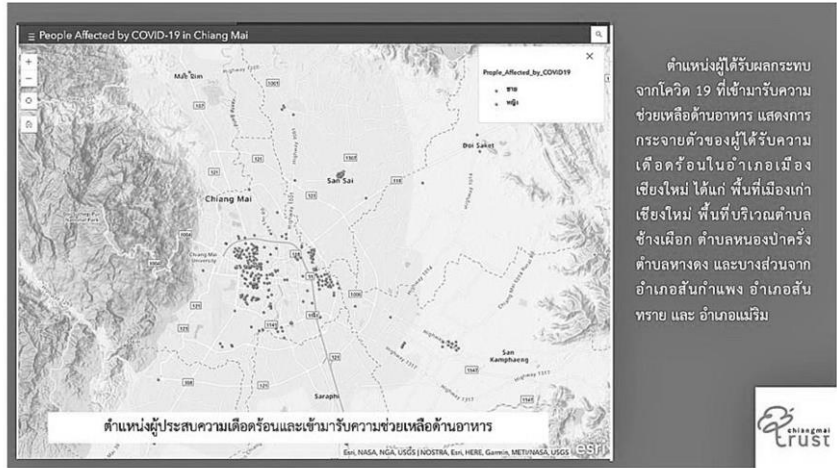
**ดุลยภาพ
ดุลยพินิจ**

มิ่งสรรพ์ ขาวสอาด

ในปลายเดือนกุมภาพันธ์ ปี 2563 สถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด-19 ในประเทศไทยเริ่มเห็นชัดขึ้น รัฐบาลไทยเริ่มกระบวนการล็อกดาวน์ประเทศหรือปิดเมือง หลังจากนั้นเศรษฐกิจไทยก็เริ่มถดถอยลงอย่างต่อเนื่อง แม้ว่ารัฐบาลจะเริ่มออกมาตรการเยียวยาโควิด-19 โดยให้ระบบออนไลน์แต่มาตรการเหล่านี้ก็ยังไม่ถึงหมู่คนที่ยากไร้ที่สุด ผู้ด้อยโอกาสและกลุ่มคนเปราะบาง

ข้อมูลต่อไปนี้เป็นแบบสัมภาษณ์ที่กลุ่มจิตอาสาเก็บจากประชาชนที่มารับอาหารรวมทั้ง 418 ชุด ภายใต้แผนงานคนไทย 4.0 สนับสนุนโดยสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม เพื่อที่จะปรับระบบบรรเทาทุกข์โควิดให้ทั่วถึงและมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยกลุ่มจิตอาสาเชียงใหม่ทราบดีว่าสนับสนุนการตั้งจุดแจกอาหาร ผู้ตอบแบบสำรวจที่มารับอาหารต้องเข้าแถวรักษาระยะห่างท่ามกลางอากาศอบอ้าวเพื่อรับอาหารได้คนละหนึ่งชุดเท่านั้น โดยในช่วงแรกจิตอาสาแต่ละกลุ่มต่างไปทำอาหารที่บ้านมาแจก หลังจากที่ทำไประยะหนึ่งก็เริ่มเก็บข้อมูล เพื่อให้เข้าใจถึงปัญหาและความจำเป็นของผู้มารับอาหารเพื่อปรับกลยุทธ์การบรรเทาทุกข์ให้ผู้ใช้บริการได้รับผลกระทบ ทั้งนี้ได้ปรับใช้แบบสอบถามของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (ซึ่งขอขอบคุณไว้ ณ ที่นี้) ที่จริงข้อมูลเหล่านี้มีประโยชน์มาก นำเสียดายที่เก็บไว้ที่ส่วนกลางไม่ได้ส่งต่อให้จังหวัดและท้องถิ่นเพื่อใช้เป็นข้อมูลเพื่อจะได้นำไปจัดการเยียวยาในระดับพื้นที่

ผลที่ออกมาปรากฏว่าสังคมไทยเปราะบางและครัวเรือนสายป่านสั้นกว่าที่คิด ประมาณ 1 ใน 3 ต้องมารับความช่วยเหลือด้านอาหารมากกว่า 5 ครั้งแล้ว

ผู้มารับความช่วยเหลือมีรายได้ต่ำมากคือมีรายได้น้อยกว่า 5,000 บาทต่อเดือน ประมาณ 1 ใน 3 รับจ้งรายวัน ประมาณร้อยละ 45 ยังเป็นโสด ซึ่งเป็นผู้ออกจากชนบทมาทำงานในเมืองต้องเช่าหอพักอยู่และไม่มีที่ทำอาหารประมาณร้อยละ 40 ประมาณร้อยละ 16.4 ได้เงินเยียวยาแล้ว อีกร้อยละ 15 ลงทะเบียนแล้วรอเงินอยู่ ส่วนอีกเกือบร้อยละ 8 ไม่ได้

ลงทะเบียน เพราะทำไม่เป็นหรือได้รับเงินสวัสดิการอื่น ผู้ตอบแบบสำรวจต้องจ่ายค่าเช่าถึง 1,500 บาทถึง 3,000 บาทต่อเดือน คนเหล่านี้เมื่อตกงานก็จะมีค่าเช่า บางรายมีกำลังจ่ายค่าเช่าจนถึงเดือนเมษายนเท่านั้น ข้อมูลนี้เป็นที่น่ากังวลมาก เพราะจะเลือกเดินทางกลับภูมิลำเนาไม่ได้ก็ไม่ได้ก็เพราะถูกจำกัดการเดินทางทั้งจากบริการขนส่งสาธารณะและบางจังหวัด

มติชน

Matchon
Circulation: 950,000
Ad Rate: 1,100

Section: ประชาชน/กระแสรศน

วันที่: ศุกร์ 12 มิถุนายน 2563

ปีที่: 43

ฉบับที่: 15433

หน้า: 15(กลาง)

Col.Inch: 112.60 Ad Value: 123,860

PRValue (x3): 371,580

ศิลป์: ชาว-ดำ

คอลัมน์: คุณภาพคุณประโยชน์: นโยบายเราไม่ทิ้งกันของชุมชน

ห้ามเดินทางเข้าออก คนเหล่านี้ในที่สุดก็อาจจะต้องกลายเป็นคนไร้บ้านเร่รอนในเมืองไปโดยปริยาย

อาจารย์จิรภัส ประดิษฐ์ หัวหน้าทีมจิตอาสาชุดเก็บข้อมูลพบว่า บางคนเดินทางมาไกลถึง 30 กิโลเมตรจากรอบๆ เมืองเชียงใหม่ ผ่านการร่ำว่าจ้างหรือขออาศัยรถจากเพื่อนบ้านมาทันที 4-5 คนต่อ

รถหนึ่งคัน เมื่อเดินทางเข้ามารับประทานอาหารในเมืองก็ต้องเวียนไปหลายจุด เพื่อที่จะเอาอาหารให้มากเพียงพอ กับจำนวนสมาชิกในครอบครัว ถึงแม้จะมีประชาชนจำนวนหนึ่งจะได้เงินเยียวยาจากรัฐ 5,000 บาทแล้วก็ยังไม่เพียงพอที่จะเลี้ยงครอบครัว จึงต้องพยายามลดต้นทุนการดำรงชีวิตให้ต่ำที่สุดเท่าที่จะทำได้ ด้วยการออกมาขอรับแจกอาหารให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

ทีมจิตอาสาใช้ผลการวิจัยจึงได้ปรับกลยุทธ์ให้กระจายจุดแจกอาหารออกไปเพื่อรองรับผู้ที่ได้รับความเดือดร้อน และให้ชุมชนที่มีความเข้มแข็งจัดการเรื่องอาหารแจกกันเอง โดยให้มีครัวกลาง

อาศัยวัดหรือพื้นที่กลางในชุมชนซึ่งช่วยเหลือดำเนินการและควบคุมดูแลโดยคนในชุมชน นายภราดร พรอำนาย หัวหน้าทีมเชียงใหม่ทริสต์เล่าถึงความประทับใจที่ทางชุมชนได้ร่วมกันหากกลยุทธ์บรรเทาทุกข์ร้อน

ในชุมชน เช่น ชุมชนทาดะวันเห็นว่าครัวกลางจะทำให้ลดความเสี่ยงจากการเข้าออกของรถนอกพื้นที่ที่เดินทางมารับอาหารรวมทั้งเวลาที่ต้องรอ ช่วยลดขยะในชุมชนเพราะสามารถใช้ภาชนะซ้ำได้ ชุมชนรู้ว่าใครที่จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือ จึงทำให้การแจกอาหารตรงกับกลุ่มเป้าหมายและทราบจำนวนที่ชัดเจน ในขณะที่เดียวกันกลุ่มอาสาสมัครก็สามารถนำ

อาหารไปส่งให้ถึงบ้านผู้ป่วยติดเตียง ผู้พิการ และผู้สูงอายุ ชุมชนนี้ยังได้รับสูตรอาหารดีจากร้านดังมาทำอาหารสำเร็จรูปขายในชุมชนด้วยสนราคาไม่แพง กำไรที่ได้เล็กน้อยก็นำไปใช้หมุนเวียนให้ครัวกลางสามารถดำเนินการต่อไปได้ ชุมชนวัตถุประสงค์ใช้กลยุทธ์แจกอุปโภคให้เฉพาะคนที่เดือดร้อนจริงๆ มารับอาหารชุมชนข้างมอระดมทุนกันเองในชุมชนโดยไม่คิดพึ่งคนนอก ชุมชนวัดหมื่นเงินกองแจกอาหารจนเหนื่อย

ยอมแพ้ไปแล้วในรอบแรก แต่ก็อีตลกลับมาใหม่ หลังจากเข้าไปสำรวจปัญหาในชุมชน รอบหลังพยายามเจาะจงแจกอาหารให้เฉพาะกลุ่มเด็กที่ลำบาก

อีกกลุ่มหนึ่งที่นำส่งสารที่สุกก็คือ แรงงานต่างด้าวซึ่งไม่มีสวัสดิการจากรัฐมารองรับเช่นเดียวกับชุมชนคนไทย แรงงานต่างด้าวที่ตกค้างอยู่ในประเทศไทย อาศัยอยู่อย่างแออัดในบ้านพักราคาถูก เมื่อไม่มีทั้งรายได้และไม่สามารถเดินทางออกนอกประเทศได้ เงินสำหรับใช้เพื่อกินอยู่มาจากงานที่รับจ้างเป็นวันๆ ความหวังที่จะได้รับอาหารไปประทังชีวิตทั้งครอบครัวก็มาจากการรับแจกวันต่อวัน ในบางจุดที่แจกอาหารของหน่วยราชการก็ปรากฏว่าเข้าแถวรอแล้วแต่ไม่ได้รับแจก เพราะไม่มีบัตรประชาชนคนไทย จากการที่อาสาสมัครลงพื้นที่พูดคุยพบว่าพวกเขามองไม่เห็นอนาคตของตนเองในสถานการณ์โรคระบาดนี้ กลุ่มนี้รัฐต้องรีบไปดูแลก่อนที่จะเป็นรังโรค อีกทั้งครอบครัวไทยใหญ่หนุ่มสาวมักมีลูกเด็กเล็กแดงกระจองอแงจึงควรเปิดโอกาสให้เขาเหล่านี้เข้าถึงการคุมกำเนิดเพื่อวางแผนครอบครัว

โชคคืออยู่บ้างที่เครือข่ายแรงงานต่างด้าวยื่นมือมาคอยช่วยเหลือโอบอุ้มกันในยามยากและชุมชนไทยใหญ่ที่พอมีกำลังจึงพยายามรวมตัวกันช่วยเหลือกันเอง ชุมชนไทยใหญ่นั้นนอกจากจะเพื่อเกื้อกูลกันเองแล้วก็ยังเผื่อแผ่ไปยังชุมชนอื่นด้วย เมื่อนายภราดรนำไก่แซ่แข็ง 5 กก. ที่ได้รับบริจาคจากมูลนิธิรักษ์ไทยไปให้ชุมชนไทยใหญ่วัดทรายมูล (พม่า) ชุมชนขอไม่รับของบริจาคเพราะยังมีของบริจาคอยู่เต็มตู้ หากแต่ยังแสดงน้ำใจในยามยากด้วยการฝากพริกและผักที่ตนเองมีเหลือใช้ไปให้ชุมชนอื่นด้วย

ในวิกฤตยังมีโอกาส กิจกรรมที่ตั้งคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ไม่ว่าจะการทำอาหาร แจกอาหาร และ ช่วยกันสำรวจความเดือดร้อนในชุมชน เป็นการฟื้นฟูความสัมพันธ์ในชุมชน และในบางแห่งเริ่มปรับเปลี่ยนวิธีการช่วยเหลือจากการทำอาหารแจกเป็นการช่วยเหลือด้านข่าวสารอาหารแห้ง หรือการเริ่มปลูกผักสวนครัวชุมชน ประเด็นสำคัญที่อยากจะฝากไปถึงกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง

ของมนุษย์ก็คือ การเข้าถึงความทุกข์ของคนระดับรากหญ้าจะต้องต่อท่อไปถึงพลังชุมชนในท้องถิ่น

ตามยุทธศาสตร์ของชาติต้น คนไทย 4.0 เป็นคนไทยที่มีจิตสาธารณะ หากใช้นิยามนี้ คนไทย 4.0 ก็มียูทูไป ไม่ต้องคอยให้เป็นไทยแลนด์ 4.0 และเห็นเด่นชัดในช่วงวิกฤต แม้นคนเหล่านี้รัฐจะไม่ได้ขอความช่วยเหลือเพราะไม่ได้ติดอันดับมหาเศรษฐีของประเทศไทย แต่หัวใจของพวกเขานั้นก็ยิ่งใหญ่ปานขุนเขาและกว้างขวางปานมหาสมุทร

ก็ขอคารวะไว้ในที่นี้ และขอสุขสวัสดิ์จงมีแด่ผู้มีจิตสาธารณะทุกท่าน